

1. Het Hebreeuwse woord voor 'feest'

In het Hebreeuws wordt in Leviticus 23 niet het gebruikelijke woord voor 'feest' gebruikt. Hebreeuws: *moeed*, meervoud: *moadiem*

Gezette hoogtijden (SV)

Feestdagen (HSV)

Feesttijden (NBG'51)

Gebruik van het woord:

- vastgestelde tijd, de geboorte van Izaäk (Gen. 17:21; 18:14; 21:2)
"Mijn verbond echter zal ik met Izaak maken, de zoon die Sara u volgend jaar op deze vastgestelde tijd zal baren." (17:21)
- vastgestelde tijd, de geboorte van zoon bij de Sunamitische vrouw (2 Kon. 4:16, 17)
"Hij zei: Op de vastgestelde tijd, over een jaar, zult u een zoon omhelzen. Maar zij zei: Nee, mijn heer, man Gods, lieg niet tegen uw dienaar. Maar de vrouw werd zwanger en baarde een jaar later een zoon, op de vastgestelde tijd, waarvan Elisa tot haar gesproken had."
- vastgestelde tijd, ongezuurde broden (Ex. 13:10; 23:15; 34:18)
"Daarom moet u deze verordening in acht nemen op de daarvoor vastgestelde tijd, van jaar tot jaar." (Ex. 13:10).
- tent der samenkomst
- bijeenkomst
- vergaderplaatsen

Als algemene betekenis zouden we hieruit 'afgesproken tijd' kunnen afleiden.

- In het meervoud in Genesis 1:14
"En God zei: Laten er lichten zijn aan het hemelgewelf om scheiding te maken tussen de dag en de nacht; en laten zij zijn tot aanduiding van vaste tijden en van dagen en jaren!"
("tot tekenen en tot gezette tijden" (SV)).

De hoogtijden zijn ook tekenen.

De sabbat is expliciet zo beschreven.

“Laat de Israëlieten dan de sabbat in acht nemen, door de sabbat te houden, al hun generaties door, als een eeuwig verbond. Hij zal tussen Mij en de Israëlieten voor eeuwig een teken zijn, want de HEERE heeft in zes dagen de hemel en de aarde gemaakt, en op de zevende dag heeft Hij gerust en Zich verkwikt.” (Ex. 31:16, 17).

De twee grote lichten van Genesis 1 zijn tot tekenen:

“Hij heeft de maan gemaakt voor de vaste tijden, de zon weet wanneer hij ondergaat.” (Ps. 104:19)

Tekenen in de zon, maan en sterren staan bijvoorbeeld ook in het verband met de wederkomst van de HEERE.

Zijn komst is een ‘vastgestelde tijd.’

“En er zullen tekenen zijn in zon, maan en sterren, en op de aarde benauwdheid onder de volken, in radeloosheid vanwege het bulderen van zee en golven.” (Luk. 21:25).

“En meteen na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal zijn schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen heftig bewogen worden. En dan zal aan de hemel het teken van de Zoon des mensen verschijnen; en dan zullen al de stammen van de aarde rouw bedrijven en zij zullen de Zoon des mensen zien, als Hij op de wolken van de hemel komt met grote kracht en heerlijkheid.” (Mat. 24:29,30).

“En er verscheen een groot teken in de hemel: een vrouw, bekleed met de zon, en de maan was onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren.” (Opb. 12:1)
(Vergelijk de droom van Jozef, Genesis 37).

De zon en maan worden ook genoemd in verband met Israël.

“Zo zegt de HEERE, Die de zon tot een licht geeft overdag en de vaste orde van maan en sterren tot een licht in de nacht, Die de zee opzweept, zodat haar golven bruisen, HEERE van de legermachten is Zijn Naam. Als deze verordeningen ooit zouden wijken van voor Mijn aangezicht, spreekt de HEERE, dan zou ook het nageslacht van Israël ophouden een volk voor Mijn aangezicht te zijn, alle dagen!” (Jer. 31:35, 36).

De zon en de maan bepalen de kalender.
Zij hebben kennelijk ook iets van doen met de kalender van de wereldgeschiedenis.
Evenzo de feesten van Israël. Zij worden vervuld in Christus en Israël.

2. **Israëls kalender**

Burgerlijk jaar en een 'kerkelijk' jaar. Dit Godsdienstige jaar begint met de maand Abib. (Ex. 12:2).

De maanden beginnen allemaal met nieuwe maan.
De maankalender is dus belangrijk. Maar de zonnekalender ook. Om ervoor te zorgen dat de seizoenen ongeveer op dezelfde plaats bleven werd zeven keer in negentien jaar een extra maand aan het jaar toegevoegd. Die maand heet *Adar Sjeni*, tweede Adar.

3. **De feesten zijn belangrijk voor Israël**

"Wee Ariël, Ariël, de stad waar David zich gelegerd heeft! Voeg jaar bij jaar, laat de feesten hun kringloop hebben." (Jes. 29:1).

"De wegen van Sion treuren, ze zijn zonder feestgangers. Al haar poorten zijn verwoest; haar priesters zuchten. Haar jonge vrouwen zijn bedroefd, en zijzelf – bitter is het haar." (Klaagl. 1:4)

"Hij heeft als in een tuin Zijn hut met geweld omvergehaald, Hij heeft Zijn plaats van samenkomst te gronde gericht; De HEERE heeft in Sion laten vergeten feestdag en sabbat. Hij heeft in Zijn grimmige toorn verworpen koning en priester." (Klaagl. 2:6).
(zie ook 7 en 22)

"Zie op de bergen de voeten van hem die het goede boodschap, die vrede laat horen! Vier uw feestdagen, Juda, kom uw geloften na, want de verderfelijke man zal voortaan niet meer door u heen trekken, hij is helemaal uitgeroeid." (Nah. 1:15)

4. **Sabbat**

Behalve in Leviticus 23: 2, 3, de wekelijkse sabbat, worden er in datzelfde hoofdstuk nog meer sabbatten besproken:

- de eerste en de zevende dag van Matsoot (vs. 7, 8)
- 'Pinksteren' (vs. 21)
- 'Nieuw jaar' (vs. 24, 25)
- Grote verzoendag (vs. 28)
- de eerste en de achtste dag van het loofhuttenfeest (vs. 35)

Op deze sabbatten mocht er geen 'dienstwerk' worden verricht. Dat wijst op verlossing.

In Egypte moest het volk slavenwerk verrichten. (Zie 1:14; 2:23; 5:9, 11; 6:6, 9). Dit hele hoofdstuk 23 ademt verlossing.

De Heere Jezus en de sabbat

De Heere werkt nu. (Joh. 5:17). Dat doet Hij aan Zijn grote plan van verlossing. In dat plan staat ook Israël weer centraal.

Werken op de sabbat:

- plukken en eten van het gezaaide (Mat. 12:2, 5; Mar. 2:23 – 28; Luk. 6:1 - 5)

(Opmerking Mat. 12:8, De Zoon des Mensen is Heere , ook van de sabbat; Hij is de HEERE. (vergelijk Leviticus 23:3; de sabbat des HEEREN)

Zeven wonderen van de Heere beschreven op de sabbat:

1. De man met de verschrompelde hand (Mat. 12:9-14, Mar. 3:1-6, Luk. 6:6-11)
2. De bezetene (Mar. 1:21-28 Luk. 4:33-37)
3. De schoonmoeder van Petrus (na de sabbat worden er nog velen gebracht) (Mat. 8:14, 15; Mark. 1:29-31; Luk. 4:38, 39)
4. De kromgebogen vrouw (Luk. 13:10-17). Let ook hier op de nadruk op verlossing.
5. De waterzuchtige man (Luk. 14:1-6)
6. De verlamde te bethesda (Joh. 5:1-14)
7. De blindgeborene (Joh. 9:1-41)
Reactie. De leiders worden uitzinnig. De schare verwondert zich en verblijdt zich.

Sabbat, schepping en verlossing

Schepping: Exodus 20:8-11

Verlossing van Israël: Deuteronomium 5:14, 15

Deze aspecten komen samen in de sabbat als teken tussen God en Israël.
Exodus 31:12-17.

De nieuwe schepping en de toekomstige verlossing van Israël:

Jeremia 23:5-8

Jesaja 11

Romeinen 8:18-22

Hebreeën 3 en 4

Psalm 95:11 vormt de basis voor het onderwijs in Hebreeën 3 en 4.

Zeven maal gebruikt Paulus in deze hoofdstukken het woord *katapausis*, rust.
3:11, 18; 4:1, 3, 5, 10, 11.

Waarschuwing en aansporing om in te gaan in de rust.

“Er blijft dus nog een sabbatsrust over voor het volk van God.” (4:9).

Het woord voor sabbatsrust is *sabbatismos*.

Rust voor Israël betekent rust in het land en rust van de vijanden rondom.

Dit is vervuld in de tijden van:

Jozua (Joz. 23:1)

David (2 Sam. 7:11)

Salomo (1 Kon. 8:56)

Maar de ware rust moet nog komen.

Jesaja 14:1-23, zie de verzen 3 en 7.

De duizendjarige sabbat:

Openbaring 20:1-3.

Psalm 90:4

2 Petrus 3:8-18.

5. De Voorjaarsfeesten:

1.	Pesach	-	Pascha, Pasen
2.	Matsot	-	Ongezuurde broden
3.	Jom Habbiekoeriem	-	Dag der eerstelingen
4.	Sjevoeot	-	Wekenfeest, Pinksteren

Deze feesten zijn allemaal met elkaar verbonden. Ze behoren in type en in werkelijkheid bij elkaar.

6. Pesach

“Leviticus 23:5. In de eerste maand, op de veertiende der maand, tussen twee avonden is des HEEREN pascha.” (SV)

- a. Het eerste Pesach zien we in Ex. 12:1-28
Het Paasfeest werd in Egypte al gevierd. Nog voor de feitelijke uittocht.
‘in de hoop’, (Rom. 8:24)

- b. Het duidt een nieuw begin aan. (Ex. 12:2)

- c. Een volkomen lam
Op de tiende dag van de eerste maand apart gezet. (Ex. 12:3)
Was het lam in huis gedurende de drie dagen van dikke duisternis?
Exodus 10:23, Openbaring 21:22, 23

Jesaja 53:4-7 (Hand. 8:32, 33)

Johannes 1:29-34

Johannes 1:35, 36

1 Petrus 1:13-19

Er mocht geen been van gebroken worden.

Exodus 12:46; Numeri 9:12; Johannes 19:31-36

Het Lam in de Openbaring

Openbaring 5:9, 10; 7:9, 10; 14:1-5; 15:3

- d. Pesach is een type van een veel grotere, nog toekomstige verlossing van Israël.

Jeremia 23:5-8

Zie ook Openbaring:

Het lied van Mozes en de kinderen van Israël (Ex. 15)	Het lied van Mozes en het lied van het Lam (Opb. 15:3)
Aan de oever van de zee ((Ex. 14:30)	Aan de glazen zee (Opb. 15:2)
De HEERE zal regeren (Ex. 15:18)	Gij Koning der heiligen (Opb. 15:3)

- e. De Eerstgeborene
De eerstgeborene van de HEERE was in Egypte.
Exodus 4:22
- De eerstgeborene van de Egyptenaren 'in ruil voor' Gods eerstgeborene.
Exodus 4:2
De Eerstgeborene is een 'dubbel-type.'
Pesach: Het lam stierf. De eerstgeborene in Israël bleef leven.
Gods eerstgeborene, Israël bleef leven.
- f. Het bloed moest aan de posten en de bovendorpel gestreken worden.
Dat is de toepassing van het offer aan het hart door het geloof.
- g. Het lam moest gegeten worden.
Eten in de Schrift ziet op gemeenschap, deel hebben aan.
Dat geldt in het bijzonder voor de Paasmaaltijd.
Mattheüs 26:26-30
1 Korinthe 10:15-17
- h. Pasen voor ons:
Galaten 1:4
- 7. Matsot, Ongezuurde broden**
- a. De instelling ervan
Exodus 12:8; 15-20
- b. De praktische redenen ervan
Exodus 12:30-39
- c. Een geestelijke toepassing, typologische uitleg
chameets is afgeleid van het werkwoord *chamats*, gedeseemd zijn/worden
Psalm 71:4 opgeblazene (SV)
Psalm 73:21, 22 opgezwollen (SV)

1 Korinthe 5:1-8

Opgeblazen in 1 Korinthe

4:6, 18, 19; 5:2; 8:1; 13:4

Het tegendeel van opgeblazen zijn: Fil. 2:5-8

d. Zuurdesem in de Evangelien

1. Zuurdesem der Farizeeën

Mattheüs 16:6, 11, 12; Markus 8:15; Lukas 12:1

Uitwendigheid belangrijker dan inwendigheid.

Wetticisme; huichelarij.

Bijvoorbeeld: Mattheüs 15. Mattheüs 23.

2. Zuurdesem der Sadduceeën

Mattheüs 16:6, 11, 12

Valse leer

Bijvoorbeeld: Mattheüs 22:23; Markus 12:18; Handelingen 23:8

3. Zuurdesem van Herodes

Markus 8:15

Uitwendige godsdienst gecombineerd met wereldse macht.

4. Zuurdesem in drie maten meel

Mattheüs 13:33; Lukas 13:21

e. Ongezuurd = 'zonder zonde'

Hebreeën 4:15

Hebreeën 7:26

1 Petrus 1:19

f. Het eten van de ongezuurde broden:

Zijn werk in ons.

Filippenzen 2:12, 13

Het spijsoffer, zonder zuurdesem

Leviticus 2:4, 5, 11.

g. Handelingen 2:25-36

“Zijn ziel in het graf niet verlaten, noch Zijn vlees ontbinding gezien.”

8. Eerstelingen

Leviticus 23:9-14

De benaming Jom Habbiakoeriem lijkt in de Schrift voorbehouden aan Pinksteren.

Numeri 28:26

In Leviticus 23:10 wordt *resjiet* gebruikt.

Genesis 49:3, “de eerste vrucht”

Exodus 23:19, “de eerstelingen (*reshiet*) van de eerste vruchten,” Exodus 34:26,

- a. Een volkomen eenjarig lam ten brandoffer
Een spijsoffer ten vuuroffer
De HEERE tot een liefelijke reuk
Een drankoffer van wijn, het vierde deel van een hin.
- b. Christus de Eersteling
1 Korinthe 15:20-24
- c. De Eerstgeborene
Het Hebreeuwse woord voor Eersteling is nauw verwant aan dat voor ‘eerstgeborene’
bikkoer - eersteling
bechoor - eerstgeborene
bachar - het werkwoord waar beide bovenstaande woorden van zijn afgeleid

De eerstgeborene van de HEERE was in Egypte.

Exodus 4:22

De eerstgeborene in ruil voor Gods eerstgeborene

Exodus 4:23

Pesach: de dood van het lam was de dood van de eerstgeborene.

In ‘Eerstelingen’ de ‘opstanding’ van de Eerstgeborene.

- d. De dag na de sabbat

Twee visies:

- daags na de eerste dag van de Paasweek; 16e Nisan
- daags na de normale sabbat die in de Paasweek viel.

Bij de vervulling van Eerstelingen in de Heere Jezus vielen deze dagen waarschijnlijk samen.

'Eerstelingen' markeert een nieuw begin.

resjiet

Genesis 1:1.

'In het begin' is een verwijzing naar Christus Jezus.

Openbaring 1:8; 3:14; 22:13

Een nauw verband met Eerstgeborene

Kolossenzen 1:14-20

De Heere Jezus is ook het begin van een nieuwe schepping

2 Korinthe 5:17

Galaten 6:15

e. Beweegoffer

De garf moest voor de Heere bewogen worden.

Een type van de toepassing van de opstanding van de Heere in ons hart en leven.

Johannes 20:1

9. Sjevoet, Wekenfeest

Bij Eerstelingen:

Hebreeuws: *resjiet*

Bij Pinksteren:

Hebreeuws: *bekoor*. Vandaar in Num. 28:26, Jom habbikoeriem.

Eerstelingen:

eerstelingen van de gerst oogst

Pinksteren:

eerstelingen van de tarweoogst

Gerst en tarwe

Gerst- Pasen- Johannes 6:9, 13, 39-54

Tarwe-Pinksteren- Johannes 12:24, 25

Na eerstelingen begint de 'omer teling.'

In het algemeen een tijd van rouw.

- vele vervolgingen juist in de omertijd
- geen rouw op de dagen die nog in de maand Nisan vallen

- ook niet op de drie dagen voor Pinksteren
- ook niet op Lag Ba'omer, de drieëndertigste dag van de omertelling

Twee broden

Waarom twee?

1. Vereniging van de Joden en de heidenen
2. Vereniging van de twee koninkrijken van Israël
Bijvoorbeeld Ezechiël 37:16-24; Ezechiël 37:27, 28

Gedesemd

Alleen op Pinksteren mochten er gedeseemde broden geofferd worden.

Begin van de vervulling van Pinksteren is in Handelingen 2.

Merk op de verbinding die er wordt gelegd tussen het Pinksterfeest en de opstanding van Christus. Het een niet zonder de ander.

Israël als de eerstelingen:

Jeremia 2:3

“Israël was heilig voor de HEERE, de eersteling van Zijn opbrengst.”

Jesaja 44:3

Joël 2, de dag des HEEREN

De tekenen en krachten in Handelingen worden beschreven als ‘krachten van de toekomstige eeuw.’

(Heb. 2:3-5; 6:4, 5)

Een dankoffer (v. 19).

Het enige offer waarvan een ‘gewone Israëliet met zijn familie en vrienden van mocht eten. Het ziet op gemeenschap: vrede met God en met elkaar.

Deuteronomium 16:10, 11

Handelingen 2:1, 42-47

Ruth

In de synagoge wordt tijdens het wekenfeest het boek Ruth gelezen.

Leviticus 23:22

Naomi en Ruth kwamen met de gerst oogst het land weer in.

Waarschijnlijk las Ruth de aren op vanaf de gerst oogst tot de tarwe oogst.

Ruth 3 en 4 herinnert aan de vreugde van Pinksteren.

Eerstelingen:

- eerstelingen des geestes (Rom. 8:23)
- eerstelingen Zijner schepselen (Jak. 1:18)
- eerstelingen Gode en het Lam (Openbaring 14:4)

10. De feesten in het NT

Pesach en Matsot

Lukas 2:41-50

Johannes 3

De avond voor de kruisiging

Handelingen 12:1-19

Handelingen 20:6

Pinksteren

Handelingen 2

Handelingen 20:16

1 Korinthe 16:8

11. De najaarfeesten

De zevende maand.

1.	Rosj Hasjana	-	Gedachtenis des Geklanks
2.	Jom Kippoer	-	Grote Verzoendag
3.	Sukkot	-	Loofhutten

12. Dag des geklanks (SV) - Een gedenkdag aangekondigd door bazuingeschal

Leviticus 23:24, 25   gedachtenis des geklanks (SV)

Numeri 29:1-6   dag des geklanks (SV)

'Geklank' van Hebreeuws *teroea*

van het werkwoord *roea*, juichen, een (bazuin)geschal maken

- een rust
- een heilige samenkomst
- geen dienstwerk
- vuurofferen
- tijdens de synagoge wordt er op de sjofar (de hoorn van een ram of een bok geblazen)

- De sjofar of anders de zilveren trompet diende voor:
  1. bijeenroepen van de volksvergadering
  2. marssignalen in de woestijn
  3. alarm bij nadering van de vijand of ander onheil
  4. openbaring op de Sinai
  5. verkondiging van de vrijlating van de slaven in het jubeljaar

De grote bazuin 'te dien dage'

De verzameling van Israël (Jes. 27:13)

- De eerste van de 10 ontzagwekkende dagen.
De laatste is Jom Kippoer

Zefanja 1:14-18

- de grote dag van de HEERE
- een dag van verbolgenheid
- een dag van benauwdheid en van angst
- een dag van verwoesting en van vernietiging
- een dag van duisternis en van donkerheid
- een dag der wolk en der dikke donkerheid (SV)
- een **dag** der bazuin en des **geklanks** (SV)

- de grote dag des HEEREN

Jesaja 2:12-17

Joël 1:2, 15; 2:1, 2, 11

Maleachi 4:5

Psalm 50:3,4

Het boek Openbaring

Openbaring 1:10 De dag des Heeren

Openbaring 8, 8 Bazuinen

De komst van Christus en Zijn Koninkrijk

De aankondiging van de komst van de Heere.

Psalm 98

“Juich voor de HEERE, heel de aarde, breek uit in gejuich, zing vrolijk en zing psalmen. Zing psalmen voor de HEERE met de harp, met de harp en met luid

psalmgezang, met trompetten en bazuingeschal, juich voor het aangezicht van de Koning, de HEERE.”

Zacharia 9:9, 10

‘Juich’

De eerste en de tweede komst van de Messias.

Jesaja 44:21-23

Zefanja 3:8-20

De bazuin in het NT:

Mattheüs 24:31

1 Korinthe 15:52

1 Thessalonicensen 4:16

13. Jom Kippoer

Jom - dag

kippoer - komt van *kafar*, bedekken, verzoenen, verzoening doen voor het eerst in Genesis 6:14

Het is de laatste en ernstigste van de tien boetedagen aan het begin van het jaar.

Leviticus 23:27-32

Verootmoedigen - vers 27, 29, 32
zichzelf vernederen

Net als de wekelijkse sabbat (vs. 3) is het een sabbat der rust (vs. 32). (SV). Een dag van volledige rust.

De procedure:

De klederen van de hogepriester:

Exodus 28

Speciale klederen voor als hij het heilige der heiligen binnengaat. (Lev. 16:4, 5).

De offers:

- een jonge stier, het jong van een rund, ten zondoffer voor zichzelf (vs. 3)
- een ram als brandoffer

14. Loofhuttenfeest

Het feest der inzameling (Ex. 23:16; 34:22)

Het feest des HEEREN (Lev, 23:39)

Het feest (1 Kon. 8:2; 2 Kron. 5:3; 7:8, 9)

Het is een herinnering aan de uittocht (Lev. 23:34-43)

Sukkoth was de eerste pleisterplaats.

Het kenmerk van de reis van het volk door de woestijn was dat de HEERE heel kennelijk in het midden van Zijn volk was. Hij 'tabernakelde' in het midden van hen.

In Zacharia 14 vinden we het loofhuttenfeest drie maal terug: vs. 16, 18 en 19.
Openbaring 21:23-27

De heidenen, de volkeren, delen in de zegen:

Zacharia 14; Openbaring 21

Genesis 12:3

Numeri 29

13 stieren op de eerste dag

12 stieren op de tweede dag

enz.

7 stieren op de zevende dag

In totaal zeventig stieren.

Sukkoth is een feest van vreugde

Een drievoudige opdracht tot vreugde:

Leviticus 23:40

Deuteronomium 16:14, 15

Nehemia 8:11, 14-19 (verg. 1:3)